

*M*int egy folyó, melynek vize hol sodró lendületű, hol méltóságtelesen hömpölygő, itt szilaj hullámokat vet, másutt rendíthetetlen nyugalmával nyugöz le – ők ketten épp ilyenek. Ám ahogy a bölcs folyó is kiegyenlíti az ellentéteket, úgy egészíti ki egymást a mindennapokban Uhrík Dóra és Lovas Pál, e két, merőben különböző természetű egyéniség. Akik azonban balettművészként és táncpedagógusként egy nyelvet beszélnek, s ugyanabban hisznek: a kitartó munka erejében, a színpad iránti alázatban, s a tehetség szikrázó csodájában.

„Mi voltunk a táncos szamizdat”

Nem bohém művészlakásba érkezem. A hatodik emeleti panel zegzugában átlátható rend honol, s anélkül találta meg minden a helyét, hogy zsúfoltság érzetét keltené. Hiába, akitől a hivatása szigorú fegyelmet és pontosságot követel, az nemcsak a balettrúd mellett, s a színpadon felel meg ennek, hanem otthon is.

– Dóri most sok időt tölt a konyhában, a lekvárfőzésen van épp túl – meséli Lovas Pál, miközben helyet kínál. Mindig újít valamit, idén egy kis chilivel és levendulával bolondította meg a dzsemeket. A tűzhely mellett is kreatív, semmit nem készít el kétszer ugyanúgy. A napokban olyan meggylevest főzött, ami egy sztárséfnek is dicsőségére válna.

– *Diétás kosztot élnek?*

– Nem. A munka karbantart, sosem kellett aszkéta életet élnünk. Igaz, az evés nem központi kérdés nálunk. Amikor az Operaházban táncoltam vendégként, naponta megettem két linczert, 15 dkg lencsesalátát két kiflivel,

és megittam vagy nyolc kávét. Élvezem, hogy Dóri remekül főz, csak abban vitázunk, mennyire kell megsütni a húst. Ahogy én szeretem, az szerintem már szénén égett, ahogy ő szereti, az szerintem még félig nyers.

– *Sok mindenben ellentétei egymásnak: a magas hőfokon izzó szenvedély, s a megtestesült nyugalom találkozott személyükben.*

– Nekem a legtöbb türelem ahhoz kell, hogy az ő türelmetlenségét elviseljem. De csodálom fantasztikus lényeglátását, kitűnő érzékét és jó szemét, amivel észreveszi a tehetséget, és tisztelem azért a bölcs odafigyelésért, ahogy következetesen „fölpíti” őket. Mindazt, amit tud a táncról és a színházról, úgy adja tovább a növendékeknek, hogy azok érett táncosként kerüljenek ki a keze alól, s bármilyen társulathoz mennek, meg tudnak felelni az elvárásoknak.

Mielőtt a fontosabb szerepekre terelődik a szó, kiderül, hogy mindketten édesanyjuk noszogatására kezdtek el

balettozni. A családi legenda szerint Uhrík Dóráról egy cigányasszony már a szülészetén azt jósolta: táncosnő lesz belőle! Mindenesetre hamar kiderült, hogy tehetségesek. Az Állami Balettintézetben háromezer jelentkezőből huszonkettőt vettek föl, amikor Dóra jelentkezett oda, közülük lányok csak tízen végeztek. Tizenhét évesen már diploma volt a kezében, nem csoda, hogy az Eck Imre vezetésével 1960-ban létrejött Pécsi Balett legifjabb alapító tagja lett. Lovas Pál ekkor még csak nyolc éves. Két évvel később, amikor ő jelentkezik az ÁBI-ba, háromezerháromszáz gyerekből harminchármat vettek föl, ám vele együtt csak tizenhároman kaptak diplomát 1971-ben. Ő a Pécsi Balett második generációjának tagjaként kezdte itt pályáját.

– Abban, amit Eck Imre balettjei képviseltek, a tartalom jelentette a változást a korábbi stílushoz képest. Mi nem orosz mesebaletteket mutattunk be, hanem a mai, kortárs emberről szóló történeteket – idézi a kezdeteket

Uhrik Dóra. – Imrének nem volt modern tánctechnikája, ő zseniális rendezőként álmodta színpadra e 20. századi meséket, s ehhez „embermozdulatokat” talált ki. Helyzetgyakorlatokat tartott, ami addig ugyancsak ismeretlen volt számunkra, és sokat mesélt a készülő koreográfiáról. A humánus, a szabadság kérdésköre érdekelt, s mi nagy izgalommal vártunk minden új feladatot.

– *A pécsi közönség miként fogadta ezeket az előadásokat?*

– Mértéktartóan. Őket nehezebben hódítottuk meg, mint a budapesti publikumot, akik százával jöttek a premierekre, buszokkal az előadásokra. Mi voltunk akkor a táncművészeti szamizdat. Működött a cenzúra, a bemutatók előtt a pártbizottság tagjai is eljöttek, hogy megítéljék: mehet-e a darab vagy sem. Aczél György pedig rafinált kultúrpolitikus volt, felismerte, hogy a Pécsi Balettel a külföldnek azt bizonyíthatja, a vasfüggöny mögött is létezik modern művészet. Így rengeteget utazhattunk, a szomszédos országoktól Norvégián, Svédországon, az USA-n, a Szovjetunió, Szírián és Franciaországon át Kubáig körbejártuk a világot. Csak Kínába és Japánba nem jutottunk el. Németországban 36 nap alatt 30 előadásunk volt, Moszkvában a legnagyobbak is ott ültek a páholyokban: Galina Ulanova, Olga Lepsinszkaja, s a többiek. Igaz, a szovjet közönség előtt nem minden mozdulat volt megengedett, a Vivaldi-zenére készült kettősünkben például, amit Csifó Ferencsel táncoltunk, nem volt szabad szélesre nyitnom a lábam, mondván, azt túl erotikus. Való igaz: a test beszél...

– *A Pécsi Balett nagykönyvében sok fontos szerep mellett áll a neviük.*

– Első komoly sikeremet egy beugrásnak köszönhettem, ez volt a Passacaglia – lapoz az emlékezetében Uhrik Dóra –, Petrovics Emil zenéjére Eck Imre készítette a koreográfiát. Egy táncosnőről szól, aki a balettrúd mellett végzi fárasztó napi tréningjét, százszor ismételt mozdulatokkal, mígnem kitör e mechanikus világból, s kiszakad

belőle egy szabad és érzéki tánc. Örültem, ha egy szerepben megmutathattam a technikai tudásom, de sok olyan feladatot is kaptam, amelynek az erősebb színpadi jelenlét volt a lényege. Ezt eleinte kevésbé becsültem, de kiderült: a nézők számára mégis emlékezetes maradt.

– Én Tóth Sándor igazgatása alatt kaptam az első nagyobb szerepeket, s boldog voltam, amikor a hercegek és jófiúk után összetettebb karaktereket is megformálhattam – fűzi tovább a szót Lovas Pál. – Othellót például, aztán Herczog István Rómeó és Júliájában előbb a hősszerelmes lehettem, majd Lőrinc barát csuhájába bújhattam – erre ma is szívesen emlékszem. A legsokrétűbb feladatnak mégis Bartók művét, a Kékszakállú herceg várának címszerepét érzem, amelyben a két operaénekes táncos alteregói voltunk a partnernőmmel.

– Panaszra nincs okom – vallja Uhrik Dóra. – Játszottam operettben, musicalben, megtaláltak nagyszerű prózai szerepek, s táncos pályafutásom ötvenedik évfordulóját a Giselle anyaszerepében ünnepeletem. Mindig is latolgató, kockáztató, de szorongással teli alkat voltam, mazochista és önironikus egy személyben. Ám a táncban az a lenyűgöző, hogy az ember fölülkerekedik önmagán, és az agyával uralni képes testének minden porcikáját. Az elmúlt évadban a Picasso kalandjaiban kaptam

feladatot, s talán a következőben is számítanak rám a színházban. Ha már egy ostoba törvényi szabályozás miatt a tanítást abba kell hagynom. Ez fáj, bevalom. Nagyon fáj. Abba beletörődtem, hogy a gyermekeim külföldön keresik a boldogulásukat, Iván Amerikában építi filmes karrierjét (*ugye, nem kell mondani: Kamarás Ivánról van szó – a szerk.*), Anna lányunk Angliában talált kedvére való munkát. De hogy még a Pécsi Művészeti Szakközépiskolába járó tanítványaimtól is elszakítanak, 37 év után...!

– *Pedig mindketten elmondhatják, hogy mindig készen állnak egy újabb feladatra.*

– Meglepetésként ért, amikor Fodor Antal legsikeresebb darabjában, A próbában Jézust táncolhattam el az Operaházban, aztán Maurice Béjart Tavaszünnepeének kiválasztott ifjútját, majd A csodálatos mandarin címszerepét – sorolja Lovas Pál. – Ha fizikailag és mentálisan nem lettem volna megfelelő állapotban, akkor ezek a gyönyörű feladatok mind elkerülnek. Legutóbb Vincze Balázs Spartacus-ban Crassus szerepét táncoltam. Ne hangozzék se nagyképűségnek, se felkínálkozásnak,

de még mindig érzek magamban erőt és lendületet ahhoz, hogy ne valljak szégyent a színpadon. Sokszor nem a technikai bravúr tesz emlékezetessé egy alakítást, az apróbb mozdulatokban is benne rejlik a hatás. Ha megérett rá a táncos. Mert eljön az a kor, amikor az ember nem feltétlenül a csillagokat akarja letépni az égről, hanem megelégszik azzal, hogy mond vagy mozdul egyet, s arra kisüt a nap.

LEJEGYZETTE: CSATÓ ANDREA